

Struktura osobnosti

Vlohy

- vrozené vnitřní dispozice jedince k určitým aktivitám
- za příznivých podmínek se z vloh může vyvinout nadání, talent, genialita...
- není-li vloha rozvíjena, pak se možnost přetvářet se ve schopnost ztrácí.

1. Schopnosti

jsou to psychické vlastnosti, které umožňují člověku naučit se určitým činnostem a vykonávat je; rozvinuté z vloh

Stupně schopností

Nadání – souhrn schopností určitého druhu, které umožňují pozoruhodné až nadprůměrné výsledky v určité oblasti činností

Talent – mimořádné schopnosti, vynikající výkony ve svém oboru

Genialita – vědecké výtvořky, vrcholná díla

Různé schopnosti – verbální, numerické, paměťové, prostorová představivost, psychomotorické, umělecké...

Intelligence – rozsah určitých poznávacích schopností, které umožňují řešit problémy, učit se, přizpůsobovat se, atd.

Druhy intelligence: 1/ Fluidní = vrozená, nezávislá na vzdělání
2/ Krystalická = získaná, naučené poznatky

Dovednosti - učením získané dispozice k určité činnosti

Vědomosti - učením osvojený poznatek

Návyk - vzniká díky opakování, stává se automatickým

Tvořivost - kreativita, umožňuje tvůrčí činnost, výsledek je něco nového

2. Rysy

jsou to psychické vlastnosti, které se projevují určitým způsobem prožívání, chování, jednání (např.: extroverze × introverze, dominance × submise,...)

3. Temperament

je to soustava psychických vlastností, které se projevují způsobem reagování, chování a prožívání člověka, zejména při citových procesech, je vrozený a během života stálý

typy temperamentu: flegmatik, sangvinik, choleric melancholik

dle Hypokratova –Galénova

a) **sangvinik**

- + optimista, dobrá nálada, výřečný, družný, otevřený, společenský, nenucený, přístupný
- povrchní citové vzrušení bez dlouhodobých následků, lehkomyšlný, mnohomluvný, snadno ovlivnitelný, nerozvážený, nestálý, rychlé střídání citů

b) **cholirik**

- + silně emočně založený, výrazný projev emocí, citové reakce, které však rychle odezní, rychlé a energické jednání - impulzivní, zásadový, otevřený...
- výbušný, vzdorovitý, nechce prohrát, velmi těžce sám sobě odpouští, urážlivý, agresivní

c) **melancholik**

- + velmi silné prožívání, trvalé a hluboké city, laskavý, dobrotivá povaha, věrný, vážný, tichý
- uzavřený, rezervovaný, přehnaně citlivý až náladový, vztahovačný, nejistý, sklon ke sklíčenosti, nespolečenský

d) **flegmatik**

- + rozvážený, vyrovnaný, trpělivý, samostatný, snášenlivý, vytrvalý, spolehlivý, pečlivý, klidný slabé prožívání – nesnadno se citově vzruší
- málo výrazné prožívání citů, pohodlnost, pasivita, nerozhodný, lhostejný

Jungova typologie

a) **extrovert**

hovorný, má rád společnost, když se kolem něco děje, má tendenci nejdříve jednat, pak myslet, jedná rychle, vstřícnější ke změnám, snadno navazuje kontakty praktický...

b) **introvert**

méně hovorný, více přemýšlivý, má rád klid a soukromí, samotář, plachý, nejistý, nepřízpůsobivý, málo průbojný...

4. **Charakter**

je to soubor vlastností osobnosti, který umožňuje kontrolu a řízení jednání člověka podle společenských a morálních požadavků